

L'Associació d'Amics dels Molins de València visita els molins fariners de les Coves

GUSTAU VIOL

Segons la dita, sempre plou quan no hi ha escola. I açò s'aproxima molt al que va succeir aquell dia.

Benjamí havia concertat una visita als molins de les Coves per al dissabte 13 de març. A aquesta visita estava invitada –a més a més de tots els covarxins i covarxines que volgueren– l'Associació d'Amics dels Molins de València.

El programa d'activitats per a aquest dia era atractiu. A les 10.00 h. del matí es faria la recepció de totes les persones invitades en la Llar del Pensionista, on l'Associació de Dones Progressistes de les Coves havia preparat uns dolços típics del poble: figues albardades i bunyols. Després del desdèjuni, començaria la visita dels molins, que duraria fins a les 14.00 h. de la vesprada, hora en què tots plegats ens n'aniríem a dinar al bar Les Coves. En acabar, Joan Mateu ens delectaria amb una visita guiada pel nostre poble, la qual serviria d'alguna manera com a presentació d'aquesta vila a l'Associació d'Amics dels Molins de València.

El programa, com veem, era d'allò més suggeridor: un dia d'esbargiment, de camp, de cultura, etc. Però –com deia a l'inici d'aquest escrit– sempre plou quan no hi ha escola.

Feia molt de temps que no plovia (i, la veritat siga dita, és d'agrair que ho fés perquè el camp necessita aigua veritablement), els primers dies de la setmana va fer vent i, cap al dijous, començà la pluja, que durà fins al dissabte al matí. Aleshores, molts membres de l'Associació d'Amics dels Molins ja no van desplaçar-se des de València per vindre, tal com –imagine– van fer molts covarxins i covarxines. Total: el temps ens la va jugar i a les 10.30 h. érem, a la Llar del Pensionista, unes vint persones entre gent del poble i forasters.

Malgrat el temps (que semblava jugar un poc amb nosaltres: ara ix el sol, ara plou una mica, ara torna a eixir el sol), la jornada se celebrà segons el programa previst, i els pocs que hi érem vam aprofitar la "ració extra" i omplírem la panxa de figues albardades i bunyols; això sí, amb uns quants

glops de moscatell per no engargassar-nos.

El recorregut dels molins començà amb la visita al molí del Consell, on el propietari Jaume Artola ens va explicar el funcionament d'aquest, com també les diferents transformacions que en aquest últim segle havia sofert. La característica arquitectònica que més meravellà l'Associació d'Amics dels Molins de València foren, sens dubte, els magnífics arcs apuntats que encara conserva.

Seguint el recorregut, el grup tornà per la roca tallada al Llar del Pensionista, on molts aprofitarem per agafar els impermeables, ja que ploviscava una mica, tot i que també és cert que va parar aviat i poguérem

tots plegats continuar amb la visita al molí de La Maria; després vam seguir pel marge esquerre del riu evitant, així, el risc (les roques estaven banyades i relliscaven) que comportava seguir la sèquia que des del molí de la Roca mou per davall la Moreria fins al molí l'Om.

Aprofitant que aquesta variant de l'itinerari passava per uns dels forns de calç que hi ha al terme, Joan Josep Sales (afeccionat al món de l'etnologia i gran divulgador d'aquests temes en la nostra revista Tossal Gros) ens explicà el funcionament d'aquesta indústria i la tasca dels seus treballadors.

Ja al molí l'Om, els de València quedaren meravellats pel gran assut d'aquest molí, i el consideraren un dels més grans i bonics que havien vist. Era l'hora de la foto, i Benjamí ens la va fer sobre aquesta construcció, moment aquest en què la gent aprofità per descansar una mica i prendre el sol

que –ara sí– ja ens acompanyava. També els de València, amb una càmera digital, feren algunes fotografies de l'assut i de les dependències del molí per tal d'incloure-les al catàleg de molins que estan portant a terme.

És d'agrair la labor que aquesta Associació d'Amics dels Molins està fent sobre la seua catalogació; és d'agrair, així mateix, a Benjamí el llibre que ha publicat i les hores que hi dedica.

Tal vegada no seria desgavellat impulsar –nosaltres, els covarxins i covarxines– la conservació d'aquest llegat dels nostres avantpassats, ni intentar així com acció immediata (moltes vegades ho he comentat

amb Benjamí) la neteja d'escombraries i malesa d'aquests edificis per tal que la gent pugui visitar-los, ni crear una veritable ruta dels molins i fins i tot la restauració completa d'un molí per poder engegar-lo de nou.

Continuant amb la visita, ens vam dirigir al molí de la Troneta seguint la sèquia que, escarbada en alguns trams a la roca, ens va portar al susdit molí. He de destacar que els amics de València, en aquest tros del recorregut, van quedar perplexos per la treballa-

da que els nostres avantpassats van realitzar en la construcció de la sèquia, fins i tot foradant la roca de la cova Joana per donar-li continuació riu avall.

En arribar al molí de la Troneta, i després de visitar la cova Joana, haguérem de donar com a conclusa la visita, ja que eren les 13.30 h. i, per tant, no hi havia temps de veure el molí Conill, si volíem que l'arròs no se'ns passés.

En aplegar una altra vegada al tossal, Benjamí –de la part dels molins fariners hidràulics de les Coves– va agrair a tots –i, en especial, als components de l'Associació d'Amics dels Molins de València– l'interés demostrat i la participació.

La programació va continuar tal com s'havia establert, és a dir, amb el dinar de germanor i amb la visita guiada per Joan Mateu al poble de les Coves; però açò ja us ho contarà Benjamí.